

Tarttoa ristiin rastiin

Marja-Liisa Helasvuo

Olen tänä keväänä saanut viettää kaksi viikon jaksoa Villa Tammekannissa tutkimustöitä tekemässä. Ensimmäinen vierailu ajoittui helmi-maaliskuun vaihteeseen ja jälkimmäinen huhtikuun loppuun. Olen käynyt Tartossa useasti aiemminkin erilaisissa seminaareissa ja konferensseissa, mutta nyt oli tavoitteena keskittyä tutkimukseen ja kirjoittamiseen rauhallisessa ympäristössä. Tämä tavoite täyttyi mainiosti.

Päiväni tutkimuksen parissa

Herään yleensä varhain, ja tein aamuisin kävelyretkiä. Kun retkiltä palattuani istuin aamiaispöytään kahdeksan korvissa, aivot olivat jo saaneet happea ja jäsenet liikuntaa. Aamiaisen jälkeen vetäydyin huoneeseeni kirjoittamaan. Jossain vaiheessa kävin lounaalla ja sitten jatkoin taas kirjoittamista. Kun ilta koitti, aivot kaipasivat taas tuulettamista, ja lähdin kaupungille tapaamaan ystäviäni, kuuntelemaan konsertteja tai vain kiertelemään.

Päiväni olivat siis yksinäistä puurtamista. Nettyhteyksien kautta olin kuitenkin yhteydessä maailmalle: Turun yliopiston kirjaston sähköisiin kokoelmiin, yliopiston verkkolevylle ja pilvipalveluun (jonka nimi on virosta suomennettuna sian filee). Verkkolevyltä käytin projektini aineistoja, pilvipalvelusta latsin projektitutkijani koodaamia aineistoja ja sinne vein myös kirjoittamani jutut. Projektissa voi siis työskennellä, vaikka fyysisesti onkin yksin. Kävin Yhdysvalloissa asuvan yhteistyökumppanini kanssa Skype-neuvottelun, jossa sovimme, miten etenemme tutkimuksessa.

Se, mitä kirjoitin, ei mitenkään liittynyt Tarttoon tai viron kieleen. En siis lähtenyt tällä kertaa hakemaan tutkimuksellisia virikkeitä vaan rauhoittumaan. Arkeni Turussa on aika kiireistä, ja siksi mahdollisuus hiljentyä ja keskittyä tutkimukseen oli arvokas. Valmistelin lähtöäni tiedottamalla alaisilleni ja ohjattavilleni tulossa olevasta tutkimusmatkasta. Ennen matkaa minulla olikin monia tapaamisia, jossa sovittiin asioiden hoitamisesta matkani aikana. Laitoin sähköpostiini automaattisen ilmoituksen, jossa kerroin, että olen tutkimusmatkalla, luen epäsäännöllisesti sähköposteja ja palaan asiaan saavuttuani takaisin Suomeen. Näin saatoin hyvällä omallatunnolla jättää vastaamatta viesteihin, elleivät ne olleet luonteeltaan kiireisiä.

Kaupunginosia valloittamassa

Aamuisin ja usein iltaisinkin ehdin kiertää kävelylenkeilläni keskusta-aluetta ja vähän laajemminkin Tarttoa ristiin rastiin. Joka kaupunginosalla on oma henkensä.

Tammekann sijaitsee kauniissa Tähtveren puutarhakaupunginosassa. Kun olin ensimmäistä kertaa Tammekannissa vuonna 2002, Tähtvere oli viehättävä, mutta toisella tapaa

kuin nyt: pihat olivat suuret mutta talot aika ränsistyneet ja elämää nähneet. Muistan seis-
seeni Tammekannissa yläkerran sviitin kulmaikkunoiden luona ja tuijottaneeni viereisen
funkkishuvilan toisen kerroksen ikkunoita käsittämättä, mitä näin. Yhtäkkiä tajusin, että
yläkerran huoneessa oli ikkunalla halkopino, joka peitti koko ikkunan. Jännittävä ”two in one”
-ratkaisu: halkopinolla lämmitettiin uunia mutta samalla se piti lämmön sisällä hillitsemällä
vetoa ikkunoista.

Tähtveren lisäksi retkilläni tutuiksi ovat tulleet myös läheinen Supilinna (suomeksi
Soppakaupunki) ja Toomemägi. Supilinna on ilmeikäs puutalokaupunginosa, ja aivan viime
vuosina sinne on rakennettu uusia puisia pienkerrostaloja vanhojen sekaan, hauskesti van-
haan rakennuskantaan sovittaen. Toomemägi on valtavan laaja kaunis puistoalue, joka on
upea minä vuodenaikana hyvänsä. Ulkoilijalle se tarjoaa mainiot mahdollisuudet sekä
uneksiviin, hitaisiin maisemakävelyihin että korkeasykkeisiin porrastreeneihin ja
ylämäkivetoihin. Toomemäen huipulla ovat Tuomiokirkon rauniot ja yliopiston museo.

Vähän kauempana sijaitsevat rautatieaseman ympärille rakentunut ja siltä nimensä saanut
Vaksali ja Karlova. Karlovaa on alettu rakentaa 1800- ja 1900-luvun taitteessa. Karlovassa
on pieniä puoteja ja kahviloita ja useita kouluja. Se on taiteilijoiden alue. Olen seikkaillut
myös Emajoen toisella puolella Ülejõella ja Annelinnassa, mutta tämänkeväinen suosikkini
on Karlova, jossa en aiemmin ole liikkunut.

Viikonloppuna kävin ERMissä, uudessa kansallismuseossa. Museo oli minulle elämys: van-
halle sotilaslentokentälle rakennetun rakennuksen pääkselin muodostaa ”kiitorata”, jolle on
koottu Viron historiaa esittelevä aikajana. Rakennuksen muoto tukee hienosti esitettyä sisäl-
töä. Museo on herättänyt paljon keskustelua, ja vielä on varmaan sulattelemissa esimerkiksi
siinä, että museo on ulkomaisten arkkitehtien suunnittelema. Kokoelmien lisäksi virolaiseen
kansanomaiseen käsityötaitteeseen voi tutustua museokaupassa, jossa on kaupan nykyis-
ten taitajien töitä. Virolaiset ovat onnistuneet tuomaan nykyaikaan perinteiset käsityötaitot,
kuviot ja symbolit ja antamaan niille uudenlaisia konteksteja. Museokaupassa oli myynnissä
muun muassa parkkikiekko, joka näytti pysäköintiaikaa perinteisesti koristellun seinäkellon
kellotaululla. Kansallispukukankaiden kuosit ovat osa virolaisten nykyarkea. Niitä käytetään
esimerkiksi tennareissa ja tablettien tai kannettavien tietokoneiden suojuksissa.

Paluu Tammekanniin

Villa Tammekann tarjosi minulle erinomaiset olosuhteet keskittyä tutkimukseen: oli hiljaista
eikä kukaan keskeyttänyt sitä, mitä kulloinkin olin tekemässä. Funkkishuvilan esteettisesti
kaunis ja valoisa ympäristö toi tyydytystä ja iloa. Tammekannissa majoittuvien muiden
tutkijoiden kanssa kävimme keskusteluja, joista sain kaikenlaisia ideoita. Niistä toivon
mukaan poikii myöhemmin yhteistyötä. Tammekannin isäntäväen kanssa keskustellessa
sain tietää kaikenlaista uutta Viron historiasta ja kulttuurista ja vähän päivän politiikastakin.
Tammekannissa on hyvä henki, joka kutsuu luokseen uudestaan.